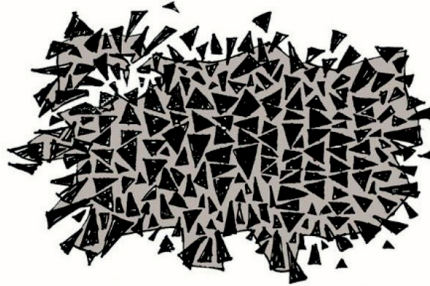

SOMA: MADENCİ KATLIAMI

13 Mayıs 2014

Otomasyon ve Kontrol Sistemleri Eksik, Eski ve İptidai	Neoliberalizme Karşı Duruşta Kritik Dönemeç	Kılavuzsuz Piyasanın Dümeni	Yeni Bir Yaklaşım Gerekli
--	---	-----------------------------	---------------------------

13 Mayıs 2014 günü Soma'da 301 madencinin hayatını yitirdiği bir katliam yaşandı. Alışıldığı üzere kaza hemen elektrik arızası/trafo patlaması olarak duyuruldu. Elektrik Mühendisleri ve Maden Mühendisleri Odalarının hızlı, çabuk ve doğru refleksi kamuoyunu yanlış yönlendirmenin önünü aldı ve katliam tüm gerçekliği ile gözler önüne serildi,

EMO, Ağustos ayında çıkan Elektrik Mühendisliği Sayısını SOMA özel sayısı olarak yayınladı.

https://www.emo.org.tr/yayinlar/dergi_goster.php?kod=970&dergi=1

Yayında yer alan yazılar aşağıdadır.

İÇİNDEKİLER

EMO'dan... Hüseyin YEŞİL	7
EDİTÖRDEN SOMAYI UNUTTURMAYACAĞIZI E. Orhan Özücü	9
MADENCİ KATLIAMI Mehmet Torun	11
"OTOMASYON VE KONTROL SİSTEMLERİ EKSİK, ESKİ VE İPTİDAİ"	14
SOMA FACİASININ GÜN YÜZÜNE ÇIKARDIKLARI Nejat Tamsık	17
GÜNLÜK JEOTEKNİK DEĞERLENDİRME ŞARTI	20
SOMA'DA SENDİKAL HAREKETİN SIKINTILARI Tayfun Görgün	23
"YATAĞAN SOMA OLMASINI" Türkiye Maden-İş Yatağan Şubesi, Tes-İş Yatağan Şubesi	26
NEOLİBERALİZME KARŞI DURUŞTA KRİTİK DÖNEMEÇ Musa Çeçen	28
TÜRKİYE'DE KÖMÜRDEN ELEKTRİK ÜRETİMİ Olgun Sakarya	31
KÖMÜR ÜRETİMİ 13 YILDIR KESİNTİSİZ BUYUYOR Kahraman Yapıcı	34
KÖMÜR YAKMALI SANTRAL Çeviri: Banu Salman-Kahraman Yapıcı	38

13 Mayıs 2014 SOMA Madenci Katliamı ve EMO

Derginin "EMO'dan" bölümünde dönemin yönetim kurulu başkanı Hüseyin YEŞİL EMO tavrını ve yaklaşımını dile getirdi.

**"EMO'dan
Hüseyin YEŞİL
EMO 44.Dönem Yönetim Kurulu Başkanı**

18-19 Nisan 2014 tarihinde yapılan Genel Kurulumuzda seçilen Yönetim Kurulumuzda görev bölüşümü yaptıktan sonra hepimizde derin acı yaratan SOMA'da 301 madencinin öldüğü bir katliamı yaşadık. 13 Mayıs 2014'de meydana gelen bu katliam haberini alır almaz İzmir Şubemiz ile yaptığımız görüşme sonucunda, içinde uzmanların da olduğu şube yöneticilerimiz derhal olay yerine gittiler ve gerekli incelemelere başladılar. Ben, Yazman Üyemiz Hüseyin Önder ve Enerji Birim Koordinatörümüz Olgun Sakarya ile birlikte gece Ankara'dan yola çıkarak 14 Mayıs 2014 öğlene doğru olay yerine ulaştık. Yolda iken yapılan açıklamalarda olayın kömür ocağındaki bir trafo patlaması sonucu meydana geldiği belirtiliyordu. Bunu söyleyen işletme sahibi ve Enerji Bakanı Taner Yıldız ıdı.

İzmir Şubemizden giden heyetin yaptığı incelemeler sonucunda olayın trafo patlamasından meydana gelmediği belirlenmişti. Ayrıca Maden Mühendisleri Odası yöneticilerinin de tespiti böyleydi. Olayın kömürün yanmasından meydana geldiği, trafonun patlamadığı tespiti yapılmıyordu. Yazılı ve görsel basın bize sorduğunda olayın trafodan kaynaklanmadığını çok emin bir şekilde dile getirdik. 2 gün içinde yaklaşık 35 televizyon kanalı, radyo ve yazılı basınla görüşlerimizi paylaştık. Nitekim bir gün sonra Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Enerji Bakanlığı uzmanlarının ilk tespitleri görsel ve yazılı basında yayımlandı ki, olay trafo patlamasından kaynaklanmamıştı. İki gün sonra da hem Enerji Bakanı Taner Yıldız hem de işletme sahibi bu tespiti kabul ettiler.

Aslında EMO ve Maden Mühendisleri Odası olmasaydı yapılan yoğun propaganda sonucunda olayın trafo patlamasından meydana geldiği kamuoyuna benimsetilecekti. EMO büyük bir oyunu bozmuş halka gerçekleri anlatmıştı. Bu yapılmıyordu sonradan ortaya çıkan ihmaller, maden ocasının hangi şartlarda olduğu, kar için aşırı üretim gerçekleştirmek üzere işçilerin hangi zor ve insani olmayan koşullarda çalıştırıldıkları ortaya çıkmıyacaktı. Kısaca EMO bu olayda yapılması gerekeni hızlı ve doğru bir biçimde yapmıştır. Ankara Şubemizin önerisi doğrultusunda da bu olayda ihmali olduğu ve kamuoyunu yanlış bilgilendirdiği için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız hakkında disiplin soruşturması açılması kararı aldık. Bu çalışmalarda görev alan İzmir Şubemiz ile Ankara Şubemiz yönetici ve üyelerine bir kez daha teşekkür ederim.

Tüm Türkiye'yi yasa boğan bu katliamın ve diğer işçi ölümlerinin sorumlularından hesap sorulması gerekmektedir. Biz de bunun takipçisi olacağız.

Özel sayının editörü E. Orhan ÖRÜCÜ, Editörden yazısında süreci özetlemiştir:

“Editörden E. Orhan ÖRÜCÜ

Elektrik Mühendisliği Dergisi’nin 451. sayısının dosya konusu SOMA. Ne yazık ki bu dosyamız mesleki sorunlar ve çözümler üzerine değil de siyasi iktidar, sermaye ve hatta yerel sendika işbirliği ile işlenen organize cinayet üzerine.

Soma Faciası’nın üzerinden 3 ay geçmesine rağmen sorunların çözümüne yönelik hiçbir önlem alınmaması ve hiçbir çalışma yapılmaması, hatta üzerinin örtülmeye çalışılması ülkemizde çokça rastlanılan bir uygulama. Bizler de Soma ve benzeri iş cinayetlerini unutturmamaya, sorumluları hesap vermeye çağırma-ya devam edeceğiz.

451. sayımızda zamana karşı bir çalışma ile hazırladığımız bu dosya ile sağır duvarlara ulaşamasa da derdimizi anlatalım istedik.

Kurulduğu 1954 yılından bu yana, yani 60 yıldır ülke, meslek ve meslektaş sorunlarından yola çıkarak tavrını belirleyen Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), Soma Faciası’nda da bu sorumlulukla hareket etmektedir.

Dosyamızın ana konusu olan kömür sektöründe yaşanan iş kazalarının ana nedeni küresel politikalar sonucu uygulanmakta olan özelleştirme ve taşeronlaştırma uygulamalarıdır. Bu uygulamalara son verilmeden iş kazalarının önlenmesi ve ülkemiz madencilik sorunlarının çözümü mümkün değildir. Kazaların sistemsal nedenleri açık ve net olarak belli olmasına rağmen mühendislerin, iş güvenliği uzmanlarının, teknik nezaretçilerin ve diğer teknik elemanların mahkemelerde sorumlu olarak gösterilmesi yaşanan en büyük haksızlıktır.

Madencilik, doğası gereği kendine özgü koşullar arz eden ve bu nedenle bilgi, deneyim, uzmanlık ve sürekli denetim gerektiren dünyanın en zor ve riskli iş koludur. Özellikle yeraltı kömür madenciliği, işçi sayısı başına düşen kaza ve ölüm sıralamasında bütün sektörlerin başında yer almaktadır. Soma Faciası’nın 3. ayında Soma’da yaşamını kaybeden maden emekçileri ile birlikte Kozlu, Karadon, Dursunbeyli, Kemalpaşa, Gediz, Küre, Ermenek, Sorgun, Armutçuk ve diğer maden işletmelerinde meydana gelen iş cinayetlerinde yaşamını kaybeden tüm maden emekçilerini ve meslektaşlarımızı saygıyla anıyoruz.

Soma’da ne olmuştu?

Bilindiği üzere; 13 Mayıs 2014 tarihinde Manisa’nın Soma İlçesi’ndeki yeraltı kömür ocağında meydana gelen faciada, aralarında 5 maden mühendisinin de bulunduğu 301 maden emekçisi yaşamını yitirmiştir.

Meydana gelen facia; Dünya madencilik tarihinin en acı olaylarından biri olarak kayıtlara geçmiştir. Söz konusu olay, 21. Yüzyıl’ın en büyük maden kazası olarak nitelenmekte olup, içinde bulunduğumuz yüzyılda böylesi bir facianın yaşanmış olması, Dünya madencilik çevreleri tarafından şaşkınlıkla karşılanmaktadır.

Faciadan sonra, yetkililer tarafından, bu tür olayların madenciliğin “fıtratında” olduğu yönünde açıklamalar yapılmıştır. Madencilik ve benzeri iş kollarında kazaların yaşandığı doğrudur. Ancak madencilik sektöründe “facialar” artık çok gerilerde kalmıştır.

Felaketin ortaya çıkmasının ardından EMO, hem merkez hem de İzmir Şubesi’nden iki farklı heyetle bölgeye derhal ulaşmış; ilk aşamada katliam ile ilgili yaratılmaya çalışılan bilgi kirliliğinin önüne geçilmiştir. Her kazada olduğu gibi suçlanan elektrik sistemi burada da hemen “Trafo patladı” denilerek katliamın gerçek nedeninin üzeri örtülmeye çalışılmıştır.

İlk açıklamalarda trafo patlaması olarak belirtilen ve olağan bir kaza izlenimi verilmeye çalışılan felaket, boyutları itibari ile ülkemizde yaşanan en büyük “iş cinayeti” durumundadır. Facia, hem “madencilik” hem de “işçi sağlığı ve güvenliği” alanında son 12 yıldır ağırlaştırılmış bir biçimde sürdürülen “özelleştirme”, “piyasalaştırma” ve “taşeronlaştırma” politikalarının çöktüğünü göstermektedir.

Gerek Odamızın olay günü, olay yerinde yapmış olduğu incelemelerde, gerek Maden Mühendisler Odası’nın açıklamalarında ve firma yetkililerinin beyanatlarında, gerekse savcılık tarafından açıklanan bilirkişi ön raporunda kazanın oluş biçimi kömür yanmasına bağlı karbonmonoksit (CO) zehirlenmesi olarak belirlenmiştir. Havalandırma, erken algılama, kişisel güvenlik donanımları, kaçış yolları, özel yaşam alanları gibi konularda tesisin ciddi eksiklikler taşıdığı, olayın oluş biçimi ile ilgili yapılan tartışmalarda açığa çıkmıştır.

EMO Yönetim Kurulu, Soma’da yaşanan maden faciasının ardından 14 Mayıs 2014 tarihinde bir basın açıklaması yaparak, işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerine dikkat çekti. Bölgedeki EMO heyetinin inceleme çalışmalarını sürdürdüğüne dikkat çekilen açıklamada, trafonun patlama olasılığının olmadığı ifade edildi.

Odamız dışında TMMOB ve bağlı odaları ile özellikle Maden Mühendisleri Odası, sürece acilen ve doğru bir biçimde müdahale ederek yaratılmaya çalışılan bilgi kirliliğinin ve örtbas çabalarının önüne geçmiştir.

Dosyamızda Soma gerçeğinin her yönüyle incelenmesi ve tarihe not düşülmesi amaçlanmış ve ulaşabildiğimiz değerli dostlarımızın katkıları ile her açıdan genel bir resim ortaya konulmaya çalışılmıştır.

TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Maden Mühendisi Mehmet Torun’un “Madencilik ve İş Güvenliği Politikalarında İflasın Adı: Madenci Katliamı!” başlıklı kapsamlı değerlendirme içeren yazısıyla başlayan dosyamızda, EMO İzmir Şubesi’nin Soma Raporu yaşanan faciaya teknik anlamda ayna tutarken, yapılması gerekenleri gündeme getiriyor. Dosya kapsamında Maden Yüksek Mühendisi Dr. Nejat Tamzok’un “Soma Faciası’nın Gün Yüzüne Çıkardıkları” başlıklı facianın nedenlerini sorgulayan çalışması da yer alıyor. DİSK/Dev Maden Sen Genel Başkanı Ta yfun Görgün’ün Soma’da sendikal hareketin sıkıntılarını açık yüreklilikle anlattığı yazısını okuyabileceksiniz. Yatağanlı maden ve enerji işçilerinin “Yatağan Soma Olmasın!” çığlığına da yer verdik. Dergimizin Yayın

*Kurulu Üyesi Elektrik Mühendisi Musa Çeçen'in neoliberalizmin saldırı aracı olarak denetimin piyasa-
laştırılmasını ele aldığı yazısı ise geniş bir perspektifle
Soma Faciası'na giden yolun taşlarının nasıl bir bir
döşendiğini gösteriyor. EMO Enerji Birim Koordina-
törü Olgun Sakarya, Türkiye'de kömürden elektrik
üretiminin geçmişten bugüne yerini ortaya koyan
incelemesi ile EMO Basın Birimi'nden Kahraman
Yapıcı'nın dünyada kömürün kullanımına ilişkin
yazısı da dosya kapsamında yer alıyor. Dosyamızı
tamamlayıcı bir çalışma olarak Uluslararası Enerji
Ajansı'nın Enerji Teknoloji Perspektifleri 2014 Rapo-
ru'ndan kömür ile ilgili bölümün çevirisini dergimizde
bulabileceksiniz.*

*Soma ve benzeri faciaların bir daha yaşanmaması
için Soma bir milat olmalı ve madencilik politikaları,
mevzuatı ve uygulamaları tümüyle gözden geçirilmeli
ve yeniden düzenlenmelidir. Ancak bu çalışmalar
sırasında geçmişte olduğu gibi meslek odaları, üniver-
siteler ve sendikalar dışlanmamalıdır. EMO olarak
tüm üyelerimizle birlikte bu çalışmalara katkı vermeye
hazır olduğumuzu bildiririz.*

*Emeği geçen tüm arkadaşlarımıza, özel olarak da
EMO Basın Birimi'nde görev yapan Banu Salman ve
Kahraman Yapıcı'ya teşekkür ederim.*

*Son söz yerine sevgili Mehmet Torun'un yazısının
sonundaki cümleyi alıntılar istiyorum: "Soma'da
babasını kaybeden 7-8 yaşlarındaki bir kız çocuğuna
babasının cennete gittiğini söyleyenlere verdiği yanıt;
'Ben babamın cennete gitmesini istemiyorum, yanımda
olmasını istiyorum'" olmuştur.*

*Bu kızımız ve yetim kalan 450 çocuğumuz için insani
sorumluluğumuzun karşılığı, Soma'yı unutturmamak
ve hesap sormak olmalıdır."*

SOMA DAVASI 2025'E KALDI

301 madencinin hayatını kaybettiği, Türkiye'nin en büyük iş cinayeti olarak tarihe geçen Soma Katliamı'na ilişkin 28 kamu görevlisinin yargılandığı davanın üçüncü duruşması 25 Aralık 2025 günü Soma 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde görüldü. Mahkeme, duruşmayı 27 Şubat 2025 tarihine erteledi.

Birgün'den Aycan Karadağ'ın haberine göre Avukat Murat Cemal Gündüz, duruşma sonrası yaptığı açıklamada, kamu görevlilerinin "görevi kötüye kullanma" suçundan yargılandığını ifade etti. Ancak bilirkişi raporları ve Anayasa Mahkemesi kararı, bu kişilerin "birden fazla kişinin ölümüne neden olma" suçundan sorumlu tutulmaları gerektiğini açıkça ortaya koyduğunu dile getirdi. Gündüz, mahkemeye görevsizlik itirazında bulunduklarını ve davanın Ağır Ceza Mahkemesi'ne taşınmasını talep ettiklerini ifade etti.

Mahkeme, görevsizlik kararının hüküm olduğundan ve ilerleyen süreçlerde verilebileceği gerekçesiyle bu itirazı reddetti. Duruşmada, ifadesi alınmayan sanıkların bulunduğu ve dosyada kısmi eksikliklerin olduğu belirtildi. Sanık vekillerinin, yeni bir bilirkişi raporu alınması talepleri reddedildi.

Davanın görülmesine 13 Nisan 2015 tarihinde 8'i tutuklu 37'si tutuksuz toplam 45 sanık, 162 mağdur yaralı, 487 maktul müşteki ve 436 tanık ile yapılan duruşmayla başlanmıştı...

